

KLINIKINIŲ IR SVEIKATOS PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA – 2020

Nuotolinis renginys
2020 m. spalio 5, 7, 9, 13 ir 15 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS

2020 m. spalio 5 d.
Psichologai COVID-19 pandemijos metu

Prof. Nida Žemaitienė, Laura Digrytė Šertvytienė. Pranešimas *Kokias karantino laikotarpio pamokas turėtume išmokti rūpindamiesi mūsų sveikatos sergėtojais.*

Pranešimo metu bus apžvelgiami pirmieji Lietuvos sveikatos mokslininkų grupės atliekamo tyrimo „Su COVID-19 pandemija susiję sveikatos priežiūros darbuotojų ir farmacijos specialistų darbo iššūkiai, psichologinė savijauta ir pagalbos poreikiai“ rezultatai. Tyrime, kurį finansuoja Lietuvos mokslo taryba, numatoma apklausti maždaug tūkstantį sveikatos priežiūros darbuotojų ir farmacijos specialistų. Šiems specialistams karantino laikotarpiu teko itin svarbus vaidmuo – rūpestis žmonių sveikata naujomis, precedento neturinčiomis padidintos rizikos ir krūvio sąlygomis. Pristatymo metu bus apžvelgti svarbiausi sveikatos priežiūros darbuotojų ir farmacijos specialistų savijautos rodikliai, darbo organizavimo iššūkiai karantino laikotarpiu bei aptarti pagalbos poreikiai. Tikimės, kad tyrimo įžvalgos ir įgyta patirtis sudarys galimybę pasidalinti įžvalgomis apie tai, kaip geriau pasiruošti panašaus pobūdžio iššūkiams ateityje.

Ieva Salialionė. Pranešimas *LPS klinikinės ir sveikatos psichologijos komiteto veikla: iki pandemijos ir per pandemiją*

Pranešimo tikslai – apžvelgti Lietuvos psichologų sąjungos Klinikinės ir sveikatos psichologijos komiteto veiklą, atliktus darbus iki pandemijos ir per ją, išryškinti spręstinas problemas ir pakviesti kartu jas spręsti.

Ingrida Pilkionienė, Laura Digrytė-Šertvytienė. Diskusija *LPS klinikinės ir sveikatos psichologijos komiteto ir LPS narių bendradarbiavimas.*

Diskusijos tikslas – su konferencijos dalyviais aptarti, kiek KSPK savo darbais atliepia LPS narių poreikius. Diskusijoje aptarti aktualius klausimus: ko, LPS narių manymu, trūksta, pasigendama komiteto veiklose? Kokių psichologai turi rekomendacijų ir pasiūlymų? Kaip LPS nariai galėtų prisidėti prie KSPK veiklos? Ar būtų prasminga kurti klinikinių ir sveikatos psichologų grupę ar medicinos psichologų grupę LPS? Kokie galėtų būti grupės tikslai? Ar būtų entuziastų vystyti tą veiklą?

Laura Šalčiūnaitė, dr. Aistė Pranckevičienė. Pranešimas *Psichologas „ant laido“*

Lietuvoje paskelbus karantiną, skirtingų profesijų atstovų teikiamos paslaugos pradėjo keltis į skaitmeninę erdvę. Ši situacija neaplenkė ir medicinos psichologų – apribojus „gyvo“ kontakto galimybes, psichologinės paslaugos buvo pradėtos teikti nuotoliniu būdu. Siekiant apžvelgti karantino metu medicinos psichologų vykdyto nuotolinio darbo patirtis ir ypatumus, 2020 m. birželio mėn. buvo vykdoma Lietuvos psichologų sąjungos Klinikinės ir sveikatos psichologijos komiteto inicijuota anoniminė internetinė apklausa. Apklausoje dalyvavo 55 medicinos psichologai iš įvairių Lietuvos miestų, iš kurių karantino laikotarpiu 87,3 proc. paslaugas teikė nuotoliniu būdu.

Apklaustos rezultatai parodė, kad dauguma psichologų nuotolinio darbo patirtį vertino palankiai (80 proc.), daugiausiai išskirdami sutaupytą laiko sąnaudų ir patogesnio darbo planavimo, geresnio psichologinių paslaugų prieinamumo pacientams aspektus. Tačiau vykdytos nuotolinės psichologinės konsultacijos buvo lydimos ir įvairių iššūkių: techninių ryšio trikdžių, santykio su pacientu užmezgimo apribojimų, ribotų psichologinio įvertinimo ir psichodiagnostikos vykdymo galimybių bei kitų sunkumų. Kaip spręsti šias problemas? Kokios sąlygos Lietuvoje padėtų užtikrinti kokybišką medicinos psichologo paslaugų teikimą nuotoliniu būdu ir ar vertėtų jas tęsti, pasibaigus karantino laikotarpiui? Pranešimo metu bus gilinamasi į Lietuvos medicinos psichologų nuotolinio darbo karantino laikotarpiu patirtis bei kviečiama atvirai diskutuoti kylančių iššūkių ir jų sprendimo galimybių temomis.

Rasa Kaušakytė, Andrius Petrovas, Živilė Žolynaitė. Reklaminis pranešimas *Manodaktaras.lt – saugi darbo erdvė psichologams ir internetinės klientų registracijos*.

Trumpas manodaktaras.lt platformos pristatymas. Platformoje sudaromos galimybės psichologams: galimi darbo įrankiai, reklama, papildomas klientų srautas ir kt. Vaizdinė manodaktaras.lt platformoje esančios erdvės psichologams prezentacija.

Ieva Vaitkevičiūtė, Nerijus Ogintas. Reklaminis pranešimas *AOC – emocinis sporto klubas tavo telefone*.

Kas yra AOC programėlė ir kuo ji unikali? Kodėl AOC yra įdomi platforma psichologams? Asmeninis psichologo pasidalijimas savo patirtimi konsultuojant žmones per AOC.

Aušra Griškonytė, Edita Žilienė, dr. Aistė Pranckevičienė. Diskusija *Psichologinės konsultacijos: gyvai ar internetu?*

Viruso pandemijos metu įvestas karantinas praplėtė psichologinio konsultavimo galimybes – daugelis psichologų su konsultuojamaisiais galėjo bendrauti internetu. Kaip į tai reagavo psichologai, dirbantys valstybinėse įstaigose, ir kokieatsiliepimai dirbančiųjų privačiai? Ką apie nuotolines konsultacijas kalba klientai? Ar nuotolinio konsultavimo būdas gali būti laikomas lygiaverčiu pokalbiams gyvai? Diskusijoje dalyviai bus kviečiami ieškoti atsakymų į kilusius klausimus, dalintis savo pastebėjimais ir atradimais, įvardinti spręstinas problemas.

2020 m. spalio 7 d.

Kalbos neuropsichologija: raida ir kalbos sutrikimų psichologinis įvertinimas

Dr. Thomas H. Bak.

About the speaker. Thomas H. Bak is a Polish-British cognitive neuroscientist, working in the Department of Psychology, the Centre for Clinical Brain Sciences and the Centre for Cognitive Aging and Cognitive Epidemiology at the University of Edinburgh. He is best known for his work on the impact of bilingualism on cognitive ageing, in particular the finding that in people who speak two languages (whether from childhood or acquired later in life), dementia is delayed. His area of specialisation is interaction between motor and cognitive functions (including language and memory), cross-linguistic studies of aphasia, and the relationship between language, cognition and culture in neurodegenerative brain diseases. He also works on the design and adaptation of cognitive and motor assessments to different languages and cultures. Thomas Bak was the president of the World Federation of Neurology Research Group on Aphasia, Dementia and Cognitive Disorders (2010–2016). Aiming to bridge the gap between research and clinical practice in 1996 he established a clinic for the disorders of movement and cognition in Cambridge.

Apie pranešėją. Thomas H. Bak yra lenkų kilmės kognityvinių neuromokslų atstovas, dirbantis Edinburgo Universiteto Psichologijos departamente, Klinikinių smegenų mokslų centre ir Kognityvinio senėjimo ir kognityvinės epidemiologijos centre. Tiria dvikalbystės įtaką kognityviam senėjimui, žinomiausias jo atradimas – tai, jog keliomis kalbomis kalbantys asmenys (tiek nuo vaikystės, tiek jas išmokę vėliau), demencija suserga vėliau ir jiems ji progresuoja lėčiau. Lektoriaus specializacija apima sąveiką tarp motorinių ir pažintinių funkcijų (įskaitant ir atmintį bei kalbinius gebėjimus), tarpkultūrinius afazijos tyrimus ir ryšio tarp kalbos, pažintinių funkcijų ir kultūros įtakos neurodegeneracinių ligų simptomams tyrimus. Jis taip pat kuria skales, skirtas kognityvinių bei motorinių simptomų vertinimui bei jas adaptuoja skirtingoms kalboms ir kultūroms. Thomas Bak 2010-2016 m. buvo Pasaulinės neurologijos federacijos Afazijos, demencijos ir kognityvinių sutrikimų tyrimų grupės vadovas. Siekdamas apjungti mokslinius tyrimus ir klinikinę praktiką 1996 m. Kembridže įkūrė judėjimo ir kognityvinių sutrikimų kliniką.

Dr. Thomas H. Bak. Plenarinis pranešimas ***Language development – what are the facts? (Kalbos raida – ką apie tai sako mokslas?)***

Language development – what are the facts? The question whether it is normal, healthy and beneficial for human beings to learn and speak different languages has been answered very differently across centuries and continents. In many parts of the world, learning different languages across the whole lifespan has been always considered as the norm. In Europe, learning languages was seen for a long time as the foundation of education. Then, over the last century, monolingualism started to be interpreted as the normal state of human mind and society and multilingualism as a source of social discord and cognitive confusion. In the last decades, the views changed again, with positive effects of language learning and use being demonstrated from childhood to the advanced age. These findings, in turn, have been criticised by some as biased. In his talk Dr Thomas Bak will present the current “bilingualism debate” in the light of human evolutionary history as well as modern neuroscience.

Kalbos raida – ką apie tai sako mokslas? Daugelį amžių skirtingos kultūros svarstė apie tai, ar žmonėms mokytis ir kalbėti keliomis kalbomis yra normalu, sveika ar naudinga, ir į šį klausimą atsakydavo labai skirtingai. Daugumoje pasaulio šalių manoma, jog mokytis naujų kalbų viso gyvenimo eigoje yra normalu. Pavyzdžiui, Europoje kalbų mokymasis nuo seno laikomas švietimo pagrindu. Tačiau praėjusiame amžiuje įvyko pokytis – vienos kalbos mokėjimą imta laikyti psichikos ir visuomenės norma, o daugiakalbystę – socialinių nesutarimų ir kognityvinio sąmyšio priežastimi. Per pastaruosius keliasdešimt metų šis požiūris ir vėl pasikeitė, mokslinių tyrimų rezultatams rodant, jog kalbų mokymasis ir naudojimas atneša naudą tiek vaikams, tiek suaugusiems, nors kai kuriuose sluoksniuose kalbų mokymosi nauda vis dar kritikuojama. Savo prezentacijoje Dr. Thomas Bak pristatys šį „dvikalbystės ginčą“ remdamasis evoliucijos istorija ir naujausiais neuromokslų tyrimais.

Dr. Thomas H. Bak. Dirbtuvės ***Language assessment (Kalbos funkcijų vertinimas)***

Language assessment. In his presentation Dr. Thomas Bak will share his clinical experience assessing various language disorders. The workshop is aimed at neuropsychologists, clinical, medical or health psychologists, and other specialists who work with assessment and rehabilitation of language disorders.

Kalbos funkcijų vertinimas. Prezentacijoje Dr. Thomas Bak pasidalins savo klinicine kalbos sutrikimų vertinimo patirtimi. Dirbtuvės skirtos neuro, klinikiniams, medicinos, sveikatos psichologams ir kitiems specialistams, dirbantiems su kalbos sutrikimų diagnostika ir reabilitacija.

**2020 m. spalio 9 d.
Konfroncija dirbant su grupe**

Aušra Griškonytė. Diskusija ***Darbas grupėje: kodėl ir kaip psichologas/ė konfrontuoja.***

Grupės vedėjui/ai neretai iškyla būtinybė stabdyti neproduktyvų, žalingą grupės dalyvių elgesį. Tam taikomas konfrontacijos metodas. Kokiais tikslais konfrontacijos metodą grupės veikloje naudoja grupės vedėjas/a? Kaip dažnai ir tinkamai konfrontuoti? Kas yra empatiškas konfrontavimas? Kokių įgūdžių iš profesionalo reikalauja konfrontavimas? Diskusijos metu bus sudaryta proga 5 dalyviams pateikti savo atvejus ir juos kartu su diskusijos vedėja išanalizuoti, surasti aklavietėms sprendimus. Tuo tikslu norintys būti aktyviais dalyviais turi pasiruošti: trumpai pristatyti grupę, jos tikslus, problemišką dalyvių elgesį, kaip į jį psichologo/ės buvo reaguota.

**2020 m. spalio 13 d.
Poros terapija**

Prof. Sarah Corrie. Plenarinis pranešimas ***Expanding the Focus of CBT from the Individual to the Couple: The Application of Cognitive Behavioural Couple Therapy to the Treatment of Physical and Mental Illness (Kognityvinės elgesio terapijos (KET) taikymas nuo individo iki poros: Porų KET gydant fizines ir psichines ligas)***

Expanding the Focus of CBT from the Individual to the Couple: The Application of Cognitive Behavioural Couple Therapy to the Treatment of Physical and Mental Illness. Much of CBT's reputation as an effective intervention relates to work that is conducted with individual patients. However, there can be significant benefits associated with broadening the focus of intervention from the individual to the couple – where one partner is living with a physical health condition, a mental health problem or both. Many of those living with physical and/or mental health conditions are in committed relationships, and also have distressed relationships. Additionally, partners are often eager to assist the recovery process but do not know how to be of assistance. Cognitive Behavioural Couples Therapy (CBCT) is an efficacious intervention that can support clinicians in working with clients with both physical and mental health problems. This keynote describes some of the frequently used interventions in CBCT and examines how it is possible to retain fidelity to the principles and methods that characterise effective CBT while expanding the focus from the individual to the couple. The keynote also considers some of the issues that CBT therapists can encounter when making the transition from working with individuals to couples, and identifies implications for how we train and support our CBT workforce.

Kognityvinės elgesio terapijos (KET) taikymas nuo individo iki poros: Porų KET gydant fizines ir psichines ligas. Daugiausia apie KET žinome kaip apie efektyvią terapiją taikant individualiu lygmeniu. Tačiau jau žinoma, kad galima gauti naudos išplėčiant KET intervencijų taikymą nuo individo iki poros, kurioje vienas iš partnerių serga fizine liga, psichine liga ar abejomis. Daugelis turinčių fizinę ar/ir psichinę ligą, turi ir ilgalaikius santykius, o taip pat distresą keliančius santykius. Be to, partneriai dažnai nori padėti sergančiajam sveikimo procese, bet dažnai nežino kaip. Porų kognityvinė elgesio terapija (PKET) yra efektyvi terapija galinti padėti specialistams dirbantiems su klientais turintiems tiek fizinės, tiek psichikos sveikatos problemų. Šio plenarimo pranešimo metu bus pristatytos dažniausiai naudojamos PKET intervencijos bei nagrinėjama, kaip individualiu lygmeniu efektyvūs KET principai ir metodai yra pritaikomi porų terapijoje. Taip pat būsite supažindinami su sunkumais, kuriuos gali patirti KET terapeutai pereidami nuo individualaus į porų lygmenį, ir kaip yra ruošiami KET specialistai bei teikiama jiems parama.

Prof. Sarah Corrie. Seminaras *How to Work with Couples when One Partner has a Chronic Health Condition: A Cognitive-Behavioural Approach* (*Kaip dirbti su poromis, kai vienas iš partnerių serga lėtine liga: Kognityvinės elgesio psichoterapijos požiūris*)

How to Work with Couples when One Partner has a Chronic Health Condition: A Cognitive-Behavioural Approach. Cognitive Behavioural Couple Therapy (CBCT) has much to contribute to working with clients living with a chronic health condition. The growing interest in CBCT as a treatment modality for chronic health conditions reflects in part the strong empirical evidence for CBCT both as a means of reducing couple distress and for addressing psychopathology. The aim of this seminar is to introduce participants to the core knowledge, perspectives and skills necessary for working in this specialism as well as the principal couple-focused CBT interventions that are commonly used. For those participants with prior experience of delivering couple therapy, the seminar will enhance their ability to work with couples where a chronic health condition is comorbid with couple distress and psychopathology. For therapists who work primarily with individuals, this seminar provides guidance on how to apply a couple approach where at least one partner has a chronic health condition, regardless of whether relationship distress is a feature of the clinical presentation.

Key learning objectives: Through participating in the workshop, participants will be able to:

1. Understand the rationale for adopting a couple-focused approach to treating chronic health conditions.
2. Understand the main factors to consider when using a couple-focused intervention.
3. Decide when a couple focused intervention is likely to be beneficial.
4. Understand and use communication skills that build emotional intimacy and mutual support in the context of living with a chronic health condition.
5. Understand and use communication skills that facilitate effective problem solving and decision-making related to coping with a chronic health condition.

Kaip dirbti su poromis, kai vienas iš partnerių serga lėtine liga: Kognityvinės elgesio psichoterapijos požiūris. Porų kognityvinė elgesio terapija (PKET) yra naudinga darbe su klientais sergančiais lėtinėmis ligomis. Augančio susidomėjimo PKET pagrindu yra moksliniai įrodymai, kurie rodo, kad PKET yra efektyvi tiek mažinant porų patiriamą distresą, tiek gydant psichopatologiją. Šio seminaro tikslas yra supažindinti dalyvius su PKET principais, perspektyvomis ir įgūdžiais bei dažniausiai taikomomis į porą orientuotomis KET intervencijomis. Tiems dalyviams, kurie jau turi darbo su poromis patirties, šis seminaras suteiks žinių, kaip dirbti su poromis, kuriose lėtinės ligos keliamas stresas sąveikauja su poros patiriamu distresu ir psichopatologija. Tiems terapeutams, kurie visų pirma dirba su pavieniais asmenimis, šis seminaras suteiks gaires, kaip taikyti porų terapiją, kai vienas iš poros serga lėtine liga, nepriklausomai nuo to, ar poros distresas kyla dėl sveikatos būklės.

Mokymosi uždaviniai: dalyviai po seminaro gebės:

1. Suprasti į poras orientuoto požiūrio pagrindimą, gydant sergančiuosius lėtinėmis ligomis.
2. Suprasti, kokie yra pagrindiniai į poras orientuotų intervencijų taikiniai.
3. Nuspręsti, kada porų terapijos intervencija galėtų būti naudinga.
4. Suprasti ir naudoti bendravimo įgūdžius, kurie sukuria emocinį intymumą ir abipusę paramą gyvenimo su lėtine liga kontekste.
5. Suprasti ir naudoti bendravimo įgūdžius, kurie skatina veiksmingą problemų sprendimą ir sprendimų priėmimą, susijusius su lėtinės ligos būklės įveika.

**2020 m. spalio 15 d.
Nevaisingumas Lietuvoje**

Aušra Norė, dr. Giedrė Širvinskienė. Pranešimas ***Nevaisingumas kaip trauma moteriai ir šeimai.***

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, viena iš keturių porų išsivysčiusiose šalyse susiduria su vaisingumo problemomis. Lietuvoje situacija labai panaši – maždaug kas šešta pora negali susilaukti vaikų. Nevaisingumas yra ne tik biologinė, bet ir socialinė bei psichologinė problema. Norėdami padėti vaisingumo sutrikimų turintiems asmenims, pirmiausia turime suprasti, ką jie išgyvena ir su kokiais iššūkiais susiduria. Šioje konferencijos dalyje pasistengsime atskleisti tiek biologinius, tiek psichologinius, tiek socialinius šios problemos aspektus. Kviesime jus pagalvoti apie tai, ar nevaisingumas yra trauma asmeniui, šeimai, o gal net jų aplinkos asmenims, kalbėsime apie tai, kaip tiriami ir gydomi vaisingumo sutrikimai bei kokias terapines kryptis vertinga pasitelkti konsultuojant su tuo susiduriančius asmenis.

Ieva Masliukaitė. Pranešimas ***Pagalbinio apvaisinimo apžvalga.***

Raminta Baušytė. Pranešimas ***Praktiniai nevaisingumo tyrimo ir gydymo aspektai Lietuvoje.***

Visame pasaulyje su įvairiaus laipsnio vaisingumo sutrikimais susiduria 10-15 proc. reprodukcinio amžiaus porų. Kiekvienais metais stebimas palaipsnis jų skaičiaus augimas. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, moterų nevaisingumas užima penktąją vietą tarp penkių didžiausių globalinių negalių. Nevaisingumas yra ne tik liga, bet ir psichosocialinius iššūkius tiek individui, tiek visuomenei kelianti problema. Pranešimo metu panagrinėsime apvaisinimo procesą, susipažinsime su nevaisingumo samprata, visame pasaulyje ir Lietuvoje taikomais vaisingumo sutrikimų diagnostikos ir gydymo metodais, vaisingumo išsaugojimo galimybėmis, aptarsime dažniausius ir svarbiausius su šia sritimi susijusius mitus.

Evelina Sabaitytė. Pranešimas ***Psichologinio konsultavimo kryptys gydant nevaisingumą.***

Nevaisingumo gydymas – ilgas ir sudėtingas procesas paliečiantis ne tik fiziškai, bet ir emociškai. Nepriklausomai nuo vaisingumo sutrikimo priežasties, poros susiduria ne tik su visa galybe fizinių intervencijų, priverčiančių peržengti daugybę vidinių barjerų, tokių kaip kūno vientisumo pažeidimas, skausmo baimė, vyriškumo ir moteriškumo praradimas ar išorinė pačių intymiausių gyvenimo sričių kontrolė. Itin dažnai didžiausiais iššūkiais tampa sudėtingi egzistenciniai, etiniai bei moraliniai klausimai ir baimės, kurie, mokslininkų teigimu, gali reikšmingai sumažinti pastojimo tikimybę. Taigi šio pranešimo metu pamėginsime aptarti, kaip padėti poroms pasiruošti ir priimti gydymą bei neprarasti natūralaus gyvybės pradėjimo džiaugsmo, susiduriant su vaisingumo sutrikimais bei jų gydymu.

Aušra Norė, dr. Giedrė Širvinskienė, Ieva Masliukaitė, Raminta Baušytė, Evelina Sabaitytė, Romena Kačiniene. Diskusija ***Nevaisingumas Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės.***

Diskusijoje dalyvaus patyrę nevaisingumo ir krizinio nėštumo specialistai: Lietuvos sveikatos mokslų universiteto docentė, Krizinio nėštumo centro konsultantė dr. Giedrė Širvinskienė, Vilniaus universitetinės ligoninės Santariškių klinikų Akušerijos ir ginekologijos centro Santaros vaisingumo centro ginekologė, Lietuvos atstovė Europos žmogaus reprodukcijos ir embriologijos draugijoje (ESHRE) Raminta Baušytė, Amsterdamo universiteto Akademinio Medicinos centro Reprodukcinės medicinos katedros vyresnioji doktorantė ir embriologė Ieva Masliukaitė, Vilniaus universitetinės ligoninės Santariškių klinikų Akušerijos ir ginekologijos centro Santaros vaisingumo centro psichologė Evelina Sabaitytė ir Vaisingumo asociacijos psichologė Romena Kačiniene. Diskusiją moderuos Lietuvos sveikatos mokslų universiteto lektorė, psichologė Aušra Norė.